

УДК 346.9

DOI <https://doi.org/10.32782/npnuola.v36.2025.3>*М. М. Войнарівський*

## ЗАСТОСУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ГОСПОДАРСЬКИХ САНКЦІЙ У СФЕРІ МЕДІА

**Постановка проблеми.** У сучасному світі медіа відіграють ключову роль у формуванні громадської думки, поширенні інформації та забезпеченні демократичних процесів. Водночас зростання впливу засобів масової інформації супроводжується викликами, пов'язаними з дотриманням етичних стандартів, запобіганням маніпуляціям, пропаганді та боротьбою з дезінформацією. Особливо гостро питання регулювання та відповідальності медіа постає в умовах інформаційних війн, гібридних загроз і воєнного стану, коли неправдива або упереджена інформація може впливати на національну безпеку. У таких умовах держава змушена вдаватися до посилення санкційних механізмів для забезпечення відповідальності медіа за порушення законодавства.

Законодавство про відповідальність суб'єктів у сфері медіа є складним через кілька ключових факторів: необхідність забезпечити баланс між свободою слова та відповідальністю, врахувати різноманітність медіаплатформ (друкованих, телерадіо- та онлайн-медіа), які працюють за різними принципами, та технологічний розвиток, коли стрімка еволюція цифрових платформ та соціальних мереж ускладнює регулювання та контроль за інформаційними потоками. Важливим кроком на шляху до унормування положень про функціонування та відповідальність медіа в нашій країні став Закон України «Про медіа» від 13.12.2022 р. № 2849-IX (далі – Закон про медіа, Закон), положення якого узгоджено з Директивою ЄС про аудіовізуальні медіапослуги, що є однією з вимог для вступу України в ЄС. Закон визначив повноваження національного медіарегулятора – Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення (далі – Національна рада, Нацрада) та значно розширив коло суб'єктів, які потрапляють у сферу його контролю [1]. Крім того, встановлено необхідність створення співрегуляторів для різних видів медіа, які окрім моніторингу та оцінки контенту на відповідність законодавчим нормам та професійним стандартам, зможуть брати участь у розгляді скарг щодо порушень у медіа та надавати рекомендації щодо застосування санкцій. По суті йдеться про форму саморегулювання, здатної значно підвищити якість регулювання галузі у цілому. Тому дослідження питань застосування санкцій у сфері медіа є надзвичайно актуальним, адже воно сприяє вдосконаленню законодавства, формуванню ефективних механізмів регулювання та захисту як державних інтересів, так і прав суб'єктів у сфері медіа.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** В Україні питання правового регулювання діяльності медіа активно досліджували вчені у галузі права та медіаправа, серед яких варто відзначити О. Белоконя, І. Бенедисюк, М. Карашука, В. Мусіяку, Д. Проценка, Т. Черниш, В. Шаповала,

О. Шевчук та інших. Їхні праці здебільшого присвячені розвитку правових механізмів, що регулюють діяльність медіа в Україні, захисту приватності в медіа, проблемам взаємодії медіа та органів державної влади, однак питання застосування адміністративно-господарських санкцій за правопорушення, що вчиняються суб'єктами медіа, є малодослідженими, а в умовах оновлення законодавства про медіа безперечно вимагають належного правового аналізу.

**Мета цієї статті** – дослідити особливості адміністративно-господарських санкцій, що застосовуються до суб'єктів у сфері медіа, та визначити основні напрями удосконалення законодавства у цій сфері.

**Виклад основного матеріалу.** Відповідно до п. 30 ч. 1 ст. 1 Закону медіа (засіб масової інформації) – засіб поширення масової інформації у будь-якій формі, який періодично чи регулярно виходить у світ під редакційним контролем та постійною назвою як індивідуалізуючою ознакою [2]. Таким чином, до медіа можуть бути віднесені усі ті, хто відповідає таким ознакам: 1) масова інформація поширюється у текстовій, візуальній, аудіовізуальній, аудіальній тощо формі; 2) поширення масової інформації здійснюється періодично чи регулярно; 3) поширення масової інформації відбувається під редакційним контролем, тобто вирішальним впливом на її створення або добір, організацію та поширення; 4) таку інформацію марковано постійною назвою як індивідуалізуючою ознакою [3].

Одним з важливих досягнень цього Закону є формулювання зведеного переліку засобів реагування на правопорушення у сфері медіа замість їх розпорошення у попередніх профільних законах із зазначенням лише окремих адміністративно-господарських санкцій (наприклад, у Законі України «Про телебачення і радіомовлення») або взагалі без них (бланкетні норми Законів України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», «Про інформаційні агентства» тощо).

Наразі заходами реагування на порушення законодавства у сфері медіа є: 1) припис, який застосовується за рішенням Національної ради; 2) штраф, який застосовується за рішенням Національної ради; 3) анулювання ліцензії за рішенням суду в порядку, визначеному статтею 116 Закону; 4) скасування реєстрації за рішенням Національної ради або за рішенням суду в порядку, визначеному статтею 116 Закону; 5) заборона видання та розповсюдження друкованого медіа за рішенням Національної ради або за рішенням суду в порядку, визначеному статтею 116 Закону; 6) тимчасова заборона поширення онлайн-медіа за рішенням Національної ради; 7) заборона поширення онлайн-медіа за рішенням Національної ради або за рішенням суду в порядку, визначеному статтею 116 Закону (ст. 99 Закону).

Використовуючи термін «заходи реагування», законодавець об'єднує у цьому переліку різні правові механізми, які застосовуються у разі порушень, але мають відмінності у правовій природі, підставах та меті застосування. Зокрема, припис є обов'язковою для виконання у визначені строки письмовою вимогою посадової особи органу державного нагляду (контролю) суб'єкту господарювання щодо усунення порушень вимог законодавства і він не передбачає застосування санкцій до нього [4]. Припис, який

застосовується за рішенням Національної ради, не є видом АГС, а є, власне, засобом реагування – більш загальною правовою категорією, яка включає дії, спрямовані на припинення правопорушення, усунення наслідків або запобігання повторенню суб'єктом самостійно. У сфері медіа припис використовується при вчиненні незначного порушення законодавства та/або умов ліцензії, та «має містити докладний опис виявленого порушення та застереження щодо недопущення такого порушення в майбутньому» (абз. 3 ч. 1 ст. 100 Закону). Здебільшого приписи отримують медіа за порушення правил у дні пам'яті та жалоби, через порушення програмної концепції мовлення та ін.

Усі інші заходи в аналізованому переліку за своєю правовою природою є адміністративно-господарськими санкціями, які застосовуються за порушення законодавства у сфері медіа, що має негативні наслідки для суспільства, держави або інших осіб. Будучи частиною заходів реагування вони, між тим, завжди мають каральний характер, незалежно від того, містять вони обмеження організаційно-правового чи майнового характеру.

Підставами застосування заходів реагування до суб'єктів у сфері медіа є порушення ними вимог законодавства та/або умов ліцензії (ст. 99 Закону). Але важливо, що порушення можуть стосуватись не лише суто правових умов діяльності ЗМІ (наприклад, порушення вимог щодо зазначення вихідних даних, ненадання або порушення строків надання інформації за запитом Національної ради тощо), а й етичних стандартів, принципів щодо об'єктивного, чесного та відповідального висвітлення інформації, закріплених на рівні Закону. Це може бути втілено на рівні заборони виправдовувати чи пропагувати розв'язування або ведення агресивної війни або воєнного конфлікту, порушення територіальної цілісності країни тощо (див., наприклад, склади правопорушень для онлайн-медіа, закріплені у ст. 112 Закону). Наприклад, британський регулятор Ofcom відкликав ліцензію RT на мовлення у Великій Британії через пропаганду, недотримання належної неупередженості новин та висвітлення поточних справ щодо вторгнення РФ в Україну [5], що підтверджує схожість підходів до правового регулювання об'єктивного та неупередженого висвітлення новин ЗМІ як базової засади діяльності будь-якого медіа у світі.

Необхідно мати на увазі також ту обставину, що контентні обмеження наразі можуть бути встановлені не лише на рівні закону. Як приклад можна навести запроваджені постановою Кабінету Міністрів України від 17.05.2024 р. № 566 «Деякі питання протидії негативним наслідкам функціонування азартних ігор в мережі Інтернет» обмеження всіх форм реклами азартних ігор, що здійснюється шляхом заборони розповсюдження реклами азартних ігор, реклами торговельних марок, інших об'єктів права інтелектуальної власності, під якими провадиться діяльність з організації та проведення азартних ігор, а також інших позначень, під якими проводяться азартні ігри, зокрема з використанням електронних комунікацій, символіки Збройних сил, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, а також розповсюдження відповідного контекстного матеріалу [6]. Постанова тимчасово закриває прогалину Закону «Про рекламу» щодо обмежень в рекламі азартних ігор і діятиме до набрання

чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з метою боротьби з ігровою залежністю (лудоманією) та вдосконалення державного регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор та лотерей» від 04.12.2024 р. № 4116-IX.

У Законі України «Про медіа» правопорушення у сфері медіа поділяються на незначні, значні та грубі правопорушення. Така класифікація правопорушень допомагає розрізняти ступінь тяжкості порушення та визначати адекватні заходи відповідальності. Різноманітність форматів та платформ, якими представлена сучасна медіа-сфера, що охоплює традиційні друковані, теле- та радіоплатформи, а також численні онлайн-ресурси, змушує розробників законодавства враховувати специфіку діяльності кожної категорії суб'єктів та, відповідно, закріплювати види незначних, грубих та значних правопорушень суб'єктів у сфері аудіовізуальних (ст. 110) та друкованих медіа (ст. 111), онлайн-медіа (ст. 112), провайдерів аудіовізуальних сервісів (ст. 113) та постачальників електронних комунікаційних послуг для потреб мовлення з використанням радіочастотного спектра (ст. 115). Виключення становлять лише провайдери платформ спільного доступу до відео (ст.114) – для них законодавець передбачає санкції лише за ряд значних порушень законодавства про медіа. Крім того, їх може бути притягнуто до відповідальності правоохоронними органами та Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини у разі оброблення зібраних чи іншим чином отриманих персональних даних дітей з комерційною метою.

Примітно, що у законодавстві ЄС і багатьох європейських країн також існує поділ правопорушень у сфері медіа на різні категорії залежно від ступеня їх суспільної небезпечності, що допомагає чітко визначати санкції та коригувати правопорушення відповідно до ступеня шкоди, яку вони завдають суспільству чи окремим громадянам. Поділяє правопорушення в медіа-сфері на грубі та менші (незначні) порушення Німецький закон про ЗМІ (Bürgerliches Gesetzbuch), Французький закон про свободу прес (Loi sur la liberté de la presse), допускає подібний поділ і Федеральна комісія з комунікацій (FCC) у США. Директива ЄС про аудіовізуальні медіапослуги (AVMSD), хоча і встановлює правила, які регулюють різні види правопорушень у медіа-сфері без їх чіткого поділу на «грубі» чи «значні», між тим, зазначає, що «до найбільш шкідливого контенту, як-от безпідставне насильство та порнографія, повинні застосовуватися найсуворіші заходи» (абз. 2 ч. 1 ст. 6а) [7].

Так, у вітчизняному законодавстві незначні правопорушення – це порушення, за які зазвичай передбачені менш суворі заходи реагування, наприклад, приписи або невеликі штрафи. До них можуть відноситись порушення вимог щодо формату, обсягу або змісту окремих матеріалів, що не мають суттєвого впливу на загальний контекст медіа, неістотні порушення технічних стандартів ведення мовлення чи публікацій.

Значні правопорушення – це більш серйозні порушення, за які можуть бути накладені більші штрафи або інші санкції. До таких порушень можуть відноситись: поширення неповної або недостовірної інформації, яка має значний вплив на громадську думку; порушення ліцензійних умов, яке призводить до значних порушень правил медійної діяльності, але не має

прямо загрозливого ефекту для національної безпеки; пропагування ідеологій; відмова у проведенні перевірки, що не є відразу підставою для більш жорстких санкцій, але все ж є порушенням встановлених норм.

Грубі правопорушення – це порушення, які серйозно загрожують національній безпеці, моральності або іншим важливим аспектам функціонування медіа-простору. Вони можуть включати поширення закликів до насильства, тероризму, екстремізму, насильницької зміни, повалення конституційного ладу України, порушення норм, які стосуються боротьби з дезінформацією, фейковими новинами, маніпуляціями; ведення медійної діяльності без ліцензії або порушення ключових ліцензійних умов, що мають суттєвий вплив на правовий порядок та безпеку. За грубі правопорушення застосовуються найбільш серйозні санкції, зокрема, штрафи, анулювання ліцензії або інші обмеження.

Більш детальний аналіз профільного законодавства, у свою чергу, дозволяє умовно об'єднати види порушень залежно від об'єкта у наступні групи, адже складів правопорушень для медіа законодавцем зафіксовано чимало. Зокрема, це:

- порушення ліцензійних умов – наприклад, недотримання форматних вимог, мовних квот, умов прозорості власності;

- поширення забороненого контенту – мова ворожнечі, дезінформація, пропаганда війни, порнографія тощо;

- порушення рекламного законодавства – розміщення реклами без маркування, прихована реклама, реклама алкоголю чи тютюну всупереч закону;

- недотримання вимог щодо персональних даних – незаконне збирання або поширення конфіденційної інформації та ін.

На відміну від згаданих вище правопорушень, положення про які діють постійно, Закон про медіа впроваджує особливі правила діяльності медіа в умовах збройної агресії: з моменту визнання Верховною Радою України певної держави державою-агресором (державою-окупантом) та протягом п'яти років з дня прийняття Верховною Радою України рішення про скасування такого статусу (ч. 1 ст. 118 Закону). При цьому парламент має щорічно переглядати необхідність застосування таких обмежень, продовжуючи чи скасовуючи їхню дію. У даному випадку обраний критерій – дія збройної агресії, а не воєнного стану – є більш вірним і обґрунтованим, оскільки дозволяє не послаблювати контроль за розповсюдженням недостовірних матеріалів щодо збройної агресії та діянь держави-агресора, не допускати мовлення медіа, що походять з країни-агресора чи бенефіціари яких пов'язані з країною-агресором, протягом усього часу збройної агресії, яка може відбуватись у неконвенційний спосіб, а не лише на період дії воєнного стану. Відповідно до положень розділу IX Закону, спеціальними заходами реагування, які може застосовувати уповноважений орган у цей час, є відмова у реєстрації медіа, недопуск до участі у конкурсі на отримання ліцензії, анулювання ліцензії, відмова в реєстрації іноземного лінійного медіа, скасування реєстрації іноземного лінійного медіа. У свою чергу, з цього переліку деякі заходи, зокрема, відмова у реєстрації медіа/іноземного лінійного медіа та недопуск до участі у конкурсі на отримання ліцензії не є АГС у класичному розумінні. Якщо послуговуватись розу-

мінням санкції як покарання за вже вчинене порушення, такий висновок є очевидним, оскільки відмова в реєстрації або недопуск до участі у конкурсі є наслідками невідповідності заявника законодавчим вимогам ще на етапі подання документів через потенційні ризики поширення забороненого контенту, коли суб'єкт ще не матиме навіть спеціального статусу медіа (у випадку відмови в реєстрації).

Особливу увагу привертає заборона суб'єктам у сфері друкованих, онлайн-медіа, а для аудіовізуальних – не лише під час дії збройної агресії, а й у мирний час, поширювати програми та матеріали, в яких бере участь особа, внесена до Переліку осіб, які створюють загрозу національній безпеці. Така заборона може вважатися правомірною, оскільки обґрунтовується необхідністю захисту національної безпеки та інформаційного простору країни. Відзначимо, що і в законодавстві багатьох країн передбачено право вживати заходів для запобігання розповсюдженню інформації, що може завдати шкоди національній безпеці. Однак важливо, щоб такі заходи були обґрунтовані, пропорційні і не порушували основні права та свободи, зокрема, свободу слова. Тому кожна конкретна ситуація має бути розглянута в контексті наявних законодавчих норм та міжнародних зобов'язань.

Так, запровадження Переліку осіб, які створюють загрозу національній безпеці, може викликати кілька проблем, пов'язаних, зокрема, із недостатністю доказів проти таких осіб, без належної перевірки та дотримання процедурних вимог. Зауважимо, що попри започаткування ведення Переліку Міністерством культури України ще у 2015 році, до сих пір спеціального порядку перевірки СБУ, РНБО чи Нацрадою інформації про дії такої особи немає, згадані органи здійснюють її самостійно відповідно до Закону про медіа (див., наприклад, рішення Нацради № 877 від 21.03.2024 р. [8]), який, у свою чергу, серед підстав включення до переліку вказує не лише змістовний критерій, а й критерій походження з країни-агресора, який може вважатись єдино достатнім. Крім того, у медіа-спільноті зауважують, що достовірним джерелом окремої інформації щодо артистів, виконавців або інших виробників медіа-контенту можуть бути лише російські державні органи [9], з якими українські наразі не співпрацюють. Але якщо формальна перевірка і може бути виправдана в певній мірі потребами воєнного часу, для звичайного періоду такий підхід навряд чи може бути визнаний достатнім і виправданим. Тому непослідовне та фрагментарне регулювання порядку створення переліків осіб, які створюють загрозу національній безпеці, має бути виправлене з огляду на важливість цього питання для інтересів держави. Відсутність чіткого порядку може призводити до непрозорого формування таких списків та зловживань, використовуватись для політичних репресій або дискримінації опозиційних діячів та активістів, призводити до самоцензури в медіа та суспільстві загалом, оскільки уникатиметься обговорення певних тем або особистостей. З цих причин важливо, щоб механізми створення таких переліків були врегульовані законом і супроводжувалися чіткими процедурами, які захищають права людини в демократичному суспільстві, адже ч. 2 ст. 4 Закону про медіа містить вказівку, що відповідні обмеження мають бути пропорцій-

ними (ненадмірними) щодо поставленої мети, а при впровадженні обмежень у сфері медіа державні органи, органи місцевого самоврядування, їх посадові особи мають застосовувати практику Європейського суду з прав людини як джерело права.

Закон «Про медіа» передбачає певні гарантії для медіа щодо правомірності застосування санкцій, що є важливим для забезпечення свободи слова та уникнення зловживань з боку уповноважених органів. Так, О. Бурмагін, аналізуючи його положення, наводить перелік запобіжників, які не дають регуляторові перетворитися на цензора. Це, зокрема: чітко регламентований порядок перевірки; реалізація повноважень тільки на підставі рішень регулятора; визначені строки давності щодо можливості притягнення до відповідальності за порушення (рішення про припис – 30 днів із моменту виявлення; рішення щодо санкцій – 90 днів із дня проведення перевірки); загальний строк притягнення до відповідальності – 1 рік; можливість скасування припису регулятором; зупинення стягнення штрафу у разі судового оскарження; участь органу співрегулювання; судове оскарження будь-якого рішення регулятора [10]. Цей перелік може бути доповнений і положеннями про те, що найбільш суворі санкції, серед яких анулювання ліцензії, скасування реєстрації, заборона видання та розповсюдження друкованого медіа, заборона поширення онлайн-медіа застосовуються, як правило, за рішенням суду. Застосування цих санкцій за рішенням Національної ради є скоріше виключенням: уповноваження Нацради на їх вжиття пов'язується з рядом умов, які доводять попередню протиправну поведінку медіа протягом тривалого періоду (наприклад, скасування реєстрації може здійснюватись Нацрадою, а не судом, лише у випадку вчинення значного порушення і за умови, якщо впродовж останнього року до суб'єкта було застосовано п'ять штрафів за вчинення значних порушень, рішення про які не були скасовані у визначеному законом порядку (п. 3 ч. 6 ст. 116 Закону)).

АГС у сфері медіа застосовуються після проведення планових, позапланових або додаткових перевірок, у той час, коли для видачі припису може бути достатньо акту моніторингу роботи ЗМІ. Перевірка перед санкціями у сфері медіа необхідна для дотримання правової визначеності, об'єктивності, захисту прав ЗМІ та забезпечення прозорості. Вона є механізмом, що гарантує справедливість і відповідність санкцій реальним порушенням. Ст. 6 Закону про медіа закріплює, що під час розгляду питання про порушення суб'єктом у сфері медіа законодавства та/або умов ліцензії Національна рада бере до уваги: 1) результати офіційного моніторингу Національної ради; 2) пояснення суб'єкта у сфері медіа, посадових і службових осіб, інших осіб; 3) висновки експертів; 4) інформацію, що надана іншими державними органами в межах їх компетенції; 5) матеріали перевірок, проведених Національною радою; 6) будь-які інші фактичні дані, що дають можливість встановити наявність або відсутність порушення [2]. Оскільки ЗМІ мають право знати, в чому їх звинувачують, і, відповідно, надавати свої пояснення, проведення перевірки створює для них можливість висловити позицію та аргументи щодо ситуації, надати документи чи інші докази, які можуть виправдати їхню діяльність, а також оскаржити можливі

помилки, неправомірні дії чи необґрунтовані звинувачення з боку уповноважених органів. Зважаючи на те, що для найбільш поширеної санкції для медіа – адміністративно-господарського штрафу – у законодавстві передбачено його допустиму верхню та нижню межу, а не фіксований розмір, лише проведення перевірки та об'єктивного розгляду дозволяє визначити ступінь відповідальності та застосувати пропорційні санкції, уникнувши надмірності та помилок.

Разом із тим, слід відмітити, що на період дії воєнного чи надзвичайного стану положення про обов'язкове проведення попередніх перевірок, які є частиною принципу справедливого розгляду та дотримання правових процедур, не застосовуються до випадків вчинення суб'єктами у сфері медіа грубих порушень. У травні 2023 року Нацрадою було затверджено Положення про особливості процедури застосування до суб'єктів у сфері медіа в період дії воєнного чи надзвичайного стану заходів реагування за грубі порушення вимог законодавства, згідно з яким «розгляд Національною радою питання про застосування заходів реагування здійснюється на підставі акту моніторингу та/або інших доказів, які підтверджують наявність або відсутність фактичних обставин, що мають значення для вирішення питання про можливе притягнення суб'єкта у сфері медіа до відповідальності, з урахуванням його пояснень, якщо такі пояснення були надані» [11]. Це Положення значно зменшує навантаження на Нацраду в частині доведення і дослідження обставин правопорушення, допускаючи, між тим, право суб'єкта у сфері медіа, надати письмові пояснення шляхом направлення їх на електронну поштову адресу Нацради. Але відсутність таких пояснень, як і відсутність представника суб'єкта у сфері медіа на засіданні не перешкоджатиме розгляду Нацрадою питання про порушення законодавства та ухваленню рішення за результатами такого розгляду. Інші нововведення на час дії воєнного чи надзвичайного стану стосуються накладених штрафів: оскарження рішення Національної ради про застосування заходу реагування у вигляді штрафу не зупиняє строк його оплати.

Безумовно, воєнний стан передбачає жорсткіші вимоги до дотримання медійного законодавства, оскільки інформаційна безпека є критично важливою. І, відповідно, штрафи за порушення правил (наприклад, щодо розповсюдження дезінформації чи пропаганди) мають бути оперативно стягнуті, щоб уникнути загроз національній безпеці. І ці норми спрямовані на швидке реагування на інформаційні загрози під час воєнного стану, але вони містять ризики для медіа, особливо у випадку необґрунтованих штрафів. Вони можуть бути зменшені шляхом запровадження додаткових механізмів захисту ЗМІ, наприклад, можливість відстрочення штрафу за рішенням суду у виняткових випадках або пришвидшений розгляд таких справ у судах, право на компенсацію у разі необґрунтованого призначення штрафу тощо.

Для застосування АГС у сфері медіа варто звернути увагу і на відмінні, порівняно з загальним підходом, сформульованим ст. 250 ГК України, правила про строк давності притягнення до відповідальності: відповідно до ст. 107 Закону «строк давності за порушення законодавства та/або умов ліцензії становить один рік з дня вчинення порушення. Пере-



біг строку давності зупиняється з дня прийняття Національною радою рішення про призначення перевірки до розгляду на засіданні Національної ради результатів перевірки. Строк зупинення не може перевищувати трьох місяців з дня призначення перевірки» [2]. Таким чином, основним критерієм для відліку строку давності є момент вчинення порушення, а не його виявлення, як у ГК України, що дозволяє враховувати приховані правопорушення. Як видається, орієнтація на час фактичного вчинення порушення забезпечує правову визначеність, у першу чергу, для правопорушника, дозволяє уникнути штучного затягування процесу притягнення до відповідальності, але одночасно забезпечує здійснення ефективного контролю завдяки можливості зупинення строку давності для перевірки до трьох місяців.

**Висновки.** Заходи реагування у сфері медіа – це дії, які застосовуються регуляторними органами для запобігання порушенням, припинення незаконної діяльності або усунення її наслідків. Застосування адміністративно-господарських санкцій у сфері медіа є важливим інструментом державного регулювання, спрямованим на забезпечення правопорядку, етичних стандартів та інформаційної безпеки. У воєнний час контроль над медіаконтентом набуває ще більшої значущості, оскільки пропаганда, дезінформація та маніпуляції можуть становити загрозу для національної безпеки. Водночас важливо, щоб санкції застосовувалися відповідно до принципів правової визначеності, пропорційності та обґрунтованості, не перетворюючись на засіб тиску на незалежні медіа. Ефективне регулювання медіасфери можливе завдяки поєднанню державного контролю та механізмів співрегулювання (саморегулювання). Співпраця Національної ради з питань телебачення і радіомовлення із галузевими об'єднаннями та іншими інститутами громадянського суспільства сприятиме формуванню збалансованої моделі, спрямованої на дотримання стандартів без надмірного обмеження свободи слова. Це допоможе уникнути цензури та посилити довіру до регуляторних рішень.

Отже, удосконалення механізмів застосування санкцій у сфері медіа повинно враховувати як виклики інформаційної безпеки, так і необхідність збереження плюралізму та незалежності ЗМІ. Це передбачає чітке законодавче регулювання, прозорість ухвалення рішень, можливість ефективного судового оскарження та посилення ролі саморегулювних організацій. Лише за умови такого балансу можна досягти справедливого та ефективного контролю у сфері медіа.

### Література

1. Роз'яснення щодо впровадження Закону «Про медіа». 3 квітня 2023 р. URL : [https://jurliga.ligazakon.net/news/218586\\_roz'yasnennya-shchodo-vprovadzheniya-zakonu-pro-medi](https://jurliga.ligazakon.net/news/218586_roz'yasnennya-shchodo-vprovadzheniya-zakonu-pro-medi)
2. Про медіа : Закон України від 13.12.2022 р. № 2849-IX. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2023, №№ 47-50, ст.120.
3. Експерти Центру Ольга Піскунова та Микола Хавронюк підготували висновок щодо Закону України «Про медіа» (№ 2849-IX від 13.12.2022 р.). Центр політико-правових реформ. 06.02.2023. URL : <https://pravo.org.ua/blogs/eksperty-tsentr-olga-piskunova-ta-mykola-havronyuk-pidgotuvaly-vysnovok-shchodo-zakonu-ukrayiny-pro-mediya-no-2849-ix-vid-13-12-2022-r/>
4. Про розгляд листа (щодо надання роз'яснень деяких норм Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності») : Лист Держкомпід-

приймництва від 29.04.2010 № 5411. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v5411563-10#Text>

5. Ofcom revokes RT's broadcast licence. Ofcom. 18 March 2022. URL : <https://www.ofcom.org.uk/tv-radio-and-on-demand/broadcast-standards/ofcom-revokes-rt-broadcast-licence>

6. Деякі питання протидії негативним наслідкам функціонування азартних ігор в мережі Інтернет : Постанова Кабінету Міністрів України від 17.05.2024 р. № 566. Урядовий кур'єр від 21.05.2024. № 103.

7. Директива про координацію певних положень, встановлених законами, нормативно-правовими або адміністративними актами в державах-членах стосовно надання аудіовізуальних медіапослуг (Директива про аудіовізуальні медіапослуги) від 10 березня 2010 року: Директива Європейського парламенту і Ради 2010/13/ЄС від 10 березня 2010 року. URL : [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984\\_022-10#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_022-10#Text)

8. Рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення № 877 від 21.03.2024 р. URL : <https://webportal.nrada.gov.ua/wp-content/uploads/2024/03/R-2024-00877.pdf>

9. Дворовий М. Обмеження воєнного часу: чим керуватися медіа під час російської агресії? Zmina. URL : <https://zmina.info/articles/obmezheniya-voyennogo-chasu-chym-keruvatysya-media-pid-chas-rosijskoyi-agresiyi/>

10. Повноваження регулятора щодо санкцій та реагування. Офіційний сайт Національної ради України з питань телебачення та радіомовлення. 13.07.2020. URL : <https://webportal.nrada.gov.ua/povnovazhennya-regulyatora-shhodo-sanktsij-ta-reaguvannya/>

11. Про затвердження Положення про особливості процедури застосування до суб'єктів у сфері медіа в період дії воєнного чи надзвичайного стану заходів реагування за грубі порушення вимог законодавства : Рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 18.05.2023 р. № 354. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0354295-23#Text>

#### Анотація

**Войнарівський М. М. Застосування адміністративно-господарських санкцій у сфері медіа.** – Стаття.

Стаття присвячена аналізу застосування санкцій у сфері медіа як механізму державного регулювання. Розглянуто правові та етичні аспекти санкцій, їхню роль у забезпеченні верховенства права та інформаційної безпеки, а також ризики надмірного втручання в свободу слова. Особливу увагу приділено значенню санкцій у період воєнного стану, коли дезінформація та пропаганда можуть бути використані як інструменти інформаційної війни. Водночас підкреслюється необхідність дотримання принципів визначеності пропорційності та обґрунтованості під час застосування заходів впливу, аби уникнути політично мотивованих рішень та необґрунтованих обмежень щодо медіа.

Аналізуються різні види санкцій, зокрема штрафи, анулювання ліцензій, блокування контенту, а також їхня ефективність у контексті забезпечення належних стандартів журналістики. Визначено роль Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення як ключового регулятора, необхідність її співпраці з галузевими об'єднаннями та громадськими організаціями в межах механізмів саморегулювання. Такий підхід дозволяє уникнути надмірного адміністративного тиску на ЗМІ та сприяє підвищенню довіри до процесу регулювання.

У статті наголошується на необхідності вдосконалення механізмів застосування санкцій у сфері медіа, що передбачає чітке законодавче регулювання, прозорість ухвалення рішень, пропорційність застосовуваних заходів, можливість судового оскарження та посилення ролі саморегулювних організацій.

Зроблено висновок, що застосування адміністративно-господарських санкцій у сфері медіа є важливим інструментом державного регулювання, спрямованим на забезпечення правопорядку, етичних стандартів та інформаційної безпеки. У воєнний час контроль над медіаконтентом набуває ще більшої значущості, оскільки пропаганда, дезінформація та маніпуляції можуть становити загрозу для національної безпеки. Водночас важливо, щоб санкції застосовувалися відповідно до принципів правової визначеності, пропорційності та обґрунтованості, не перетворюючись на засіб тиску на незалежні медіа.

*Ключові слова:* адміністративно-господарські санкції, санкції у сфері медіа, медіарегулювання, інформаційна безпека, прозорість ухвалення рішень, судові оскарження, державний контроль, свобода слова.

### Summary

**Voynarivskyi M. M. Imposition of administrative and economic sanctions in the media sector.** – Article.

This article analyzes the application of sanctions in the media sphere as a mechanism of state regulation. The legal and ethical aspects of sanctions are examined, along with their role in ensuring legality and information security, as well as the risks of excessive interference with freedom of speech. Special attention is given to the significance of sanctions during martial law when disinformation and propaganda can be used as information warfare tools. At the same time, the necessity of adhering to the principles of legality, proportionality, and justification in the application of sanctions is emphasized to prevent politically motivated decisions and unjustified restrictions on the media.

Various types of sanctions are analyzed, including fines, license revocations, and content blocking, as well as their effectiveness in ensuring proper journalistic standards. The role of the National Council of Ukraine on Television and Radio Broadcasting as a key regulator is defined, along with the necessity of its cooperation with industry associations and civil society organizations within the framework of co-regulation mechanisms.

The article highlights the need to improve the mechanisms for applying sanctions in the media sector, which includes clear legislative regulation, transparency in decision-making, proportionality of applied measures, the possibility of judicial appeal, and strengthening the role of self-regulatory organizations. Only adherence to these principles will ensure effective media control without violating democratic standards.

It has been concluded that the application of administrative and economic sanctions in the media sector is an important tool of state regulation aimed at ensuring legal order, ethical standards, and information security. During wartime, control over media content becomes even more significant, as propaganda, disinformation, and manipulation can pose a threat to national security. At the same time, it is crucial that sanctions are applied in accordance with the principles of legal certainty, proportionality, and justification, without turning into a means of pressure on independent media.

*Key words:* administrative and economic sanctions, media sanctions, media regulation, information security, transparency in decision-making, judicial appeal, state control, freedom of speech.